

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 7 februari 1919 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagbestämmelser rörande skyldighet att i vissa fall borttaga träd eller grenar därav och buskar, som hämma växtligheten å åkerjord.

Närvarande: herrar Dahl, von Sneidern*), Ernst Lindblad*), Jacob Larsson, Hult*), Alfred Petré*), von Sydow*), Boberg, Lindström*), Magnusson i Kalmar, Karlsson i Gasabäck, Nilsson i Vibberbo*), Hage*), Kant, Karlsson i Nynäshamn*) och Johansson i Vittinge*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 240, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Johansson i Ols-torp* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning för åstadkommande av sådant tillägg i vissa i motionen omförmälda lagrum i byggningsbalken, som med motionen avsåges.

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären anført följande:

»Uti en i andra kammaren vid förra årets lagtima riksdag av herr Sven Bengtsson i Norup väckt motion nr 209 föreslogs: 'att riksdagen måtte besluta, att ägare eller innehavare av skogbärande mark skall, där grenar från träden skjuta över gränsen till annans åker, vara skyldig borttaga dessa', och begärde motionären, att lagutskottet skulle föreslå de förändringar i gällande lagrum, som ett bifall till motionen kunde ge anledning till.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 2 avd. 4 häft. (Nr 5.)

Lagutskottet anförde med återgivande av motionärens motivering i sitt utlåtande nr 18 en del skäl för avslag å motionen, vilka även godtogos av riksdagen.

Den för motionen grundläggande tanken torde dock böra återupptagas och väckas till liv; det gäller ej någon obetydlighet, då det enligt motionären rör sig om en förfelad skörd från tusentals hektar åker, blott genom en så liten åtgärd, som att borttaga de *grenar*, som hänga över från egen eller grannens mark.

Säkerligen ansåg utskottet den ifrågasatta åtgärden bliva allt för litet verksam, jämfört med det stora resultat, som kunde vinnas, om mera vittgående åtgärder blevo i lag föreskrivna.

Emellertid är, som sagt, denna fråga av så stor vikt för vårt lands så kallade självförsörjning, att den får icke lämnas åt ett sådant öde, som det för ett år sedan.

Frågan om 'ogräsens bekämpande' föranledde förra årets riksdag att avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t, som sedermera infordrat yttrande i frågan, och har Centralanstalten för jordbruksförsök föreslagit en del åtgärder och därvid uttryckt som sin åsikt, att frågan är av synnerlig vikt, då den årliga skadan kan uppskattas till flere miljoner kronor.

Om skadan å landets skörd, som orsakas av intill åkerjorden växande träd och buskar, ej uppskattas till *flere* miljoner kronor, utan endast till *en* miljon kronor, så är redan detta av så stor betydelse, att det kan utgöra skäl för lagstiftning, men den får då icke stanna inom en så liten ram som den i fjol föreslagna.

I detta sammanhang torde böra erinras om den vid förra årets riksdag antagna lagen om utrotande av berberisbuskar.

Den som varit i tillfälle att närmare iakttaga, särskilt i skogstrakter, huru skog och buskar få växa tätt inpå åkerjorden och i diken, ej endast å den del, som gränsar intill grannens, utan även på brukarens eget område, den kan inse, att det icke är små värden, som sålunda gå förlorade.

En annan orsak till minskad skörd å den odlade jorden äro de gamla och oftast murkna ekar, som förekomma inne på åkerfälten. De upptaga ett mycket stort rum, varå ingen växtlighet kan förekomma. Dessa träd böra alltså hemfalla under samma bestämmelser som de träd och buskar, som finnas i åkerns utkanter.

Vår tids jordbrukare borde av egen drift kunna avhjälpa sådana hinder för odlingen, åtminstone inom sina egna gränser, men då så icke är för-

hållandet, så återstår ej annat än att lagstifta för att få bort missförhållandet.

En sådan föreskrift i lagen måste för att vara verksam utmynna uti att ej endast rågångsgrannar få ett visst åliggande, utan även brukaren själv ställes under samma åliggande, i vad det berör här omtalade förhållande inom hans eget område.

Det torde böra upprepas att med vad som här talats om borttagande av träd och buskar ej avses annat än å *skogbärande* mark. Således äro planterade fruktträd, bärbuskar och alléträd ej inbegripna.

Om det alltså synes nödvändigt att verksamt ingripa på detta område, torde föreskrift erfordras med angivande av ett visst mått å det område, varå skog och buskar ej få förekomma intill odlad jord, ävensom att diken och åkerkanter i övrigt hållas fria från buskar.

För såväl ogräsen bekämpande som ock för utrotande av berberisbuskar fordras penningar av statskassan. För den här ifrågasatta åtgärden påfordras ej några anslag i penningar, utan endast ett tillägg i befintlig lag.»

Såsom framgår av motionen, innehållas däri två särskilda yrkanden, vilka, ehuru syftande till samma mål, äro av väsentligen olika innebörd. Det ena, avseende stadgande av skyldighet för ägare eller innehavare av skogbärande mark att borttaga skog och buskar från hans område på visst avstånd från annans odlade jord, hänför sig till grannskapsrätten. Framställningen om skyldighet för jordägare eller brukare att verkställa viss röjning å egen jord rör däremot ett speciellt önskemål inom vanhävdslagstiftningens område.

Utskottet.

Såsom i motionen erinrats, var på grund av motion i andra kammaren av herr Bengtsson i Norup en med det förstnämnda yrkandet likartad hemställan föremål för behandling vid 1918 års riksdag. I berörda motion yrkades, att riksdagen måtte besluta, att ägare eller innehavare av skogbärande mark skulle, där grenar från träd skjuta över gränsen till annans åker, vara skyldig att borthugga dessa. Lagutskottet yttrade, efter att hava redogjort för frågans tidigare riksdagsbehandling, följande:

»I förevarande motion föreslås införandet av lagbestämmelse om skyldighet för ägare eller innehavare av skogbärande mark att borthugga *grenar*, som från träd inom en fastighets område skjuta över gränsen till annans åker. Såsom motionären erinrat, har denna fråga varit föremål jämväl för lagberedningens uppmärksamhet. I den till Kungl. Maj:t den 9 oktober 1909 avlämnade tredje delen av förslaget till ny jordabalk yttrar sålunda

beredningen efter att hava omnämnt, att i främmande lagar ej sällan förekomme regler om grannars rättigheter och skyldigheter i bland annat nu angivna hänseende, följande:

'Uttryckliga stadganden i dessa ämnen har beredningen icke ansett behöfligt eller lämpligt att upptaga i förslaget. I förhållanden av jämförelsevis så ringa betydelse synes det utan olägenhet kunna åt rättstillämpningen överlämnas att efter de allmänna grunder, på vilka grannskapsrätten vilar, och rådande sedvänja i orterna slita möjligen uppkommande tvister; en uttrycklig reglering i lag skulle måhända giva upphov till stridigheter, där rättshaveriet men icke något verkligt intresse vore den drivande kraften.'

Utskottet kan instämma med beredningen häri. Om än förslaget ur den av motionären framförda synpunkten må finnas beaktansvärt, känner utskottet sig icke övertygat om nödvändigheten eller lämpligheten av ett ingripande från lagstiftningens sida på ifrågavarande ytterst begränsade område, så länge det rättsliga förhållandet mellan grannar i andra väsentliga avseenden lämnats utan reglering. I varje fall drager utskottet i tvivelsmål, att det praktiska gagn, som skulle vinnas av en bestämmelse i den av motionären föreslagna omfattning, komme att uppväga de jämväl ur naturskyddssynpunkt menliga påföljder, ett borthuggande av grenar på sätt av motionären ifrågasatts mången gång skulle medföra. Ett fastställande i lag av en sådan skyldighet, motionären föreslagit, kan utskottet alltså icke förorda.

I överensstämmelse härmed yrkade utskottet, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Båda kamrarna beslöto i enlighet med denna hemställan.

De skäl 1918 års lagutskott anført för avslag å sistberörda motion, finner utskottet äga giltighet jämväl beträffande det i nu förevarande motion framställda, likartade yrkandet. Utskottet kan alltså icke förorda bifall till detsamma.

Vad beträffar motionärens hemställan om lagstadgad förpliktelse att i viss utsträckning å egen mark undanröja träd och buskar, vill det synas utskottet, att så länge en allmän vanhävdslag saknas samt meningarna ännu äro i hög grad delade angående lämpligheten av en sådan lagstiftning, det ej torde vara tillrådligt att för en snävt begränsad del av frågan om jordens hävdande antaga en allmän tvångsanordning.

Icke heller har av motionären ådagalagts, att ett dylikt tvångsingripande av behovet påkallas. I den utsträckning, som tillgång till arbets-

kraft medgivit, torde under de senaste åren — jämsides med odlingsarbete i övrigt — röjning å inägor hava med kraft bedrivits.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 februari 1919.

På andra lagutskottets vägnar:

ADOLF DAHL.